

Susitarimas dėl darbuotojų sveikatos apsaugos ir Geros praktikos principų taikymo tvarkant ir naudojant kristalinį silicio dioksidą ir produktus su juo

- (1) Kadangi gamtoje gausu kristalinio silicio dioksido, jis sudaro apie 12% Žemės plutos. Kristalinis silicio dioksidas įeina į kitų mineralų ir produktų su mineralais sudėtį.
- (2) Kadangi pramonėje plačiai naudojamos dvi kristalinio silicio dioksido formos – kvarcas ir kristobalitas. Jie yra parduodami kaip smėlis, t.y. granuliuota medžiaga arba milteliai, kurias sudaro mažesnės nei 0,1 milimetro dalelės.
- (3) Kadangi kristalinis silicio dioksidas, ir medžiagos/produktai/žaliavos su kristaliniu silicio dioksido plačiai naudojami įvairiose pramonės šakose, įskaitant, bet neapsiribojant, chemijos, keramikos, statybos medžiagų, kosmetikos priemonių, valymo priemonių, elektronikos, liejininkystės, stiklo, sodininkystės, laisvalaikio, metalo gamybos ir inžinerijos, dangų ir dažų, farmacijos pramonę, be to, jie yra naudojami kaip filtravimo terpė kitose pramonės šakose.
- (4) Kadangi Europos Komisijos Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribinių verčių mokslo komitetas (SCOEL)¹ teigia, kad: "pagrindinis įkvėpiamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido poveikio žmonėms padarinys yra silikozė." Yra pakankamai duomenų, leidžiančių daryti išvadą, kad santykinė plaučių vėžio rizika žmonėms, sergantiems silikozė, yra didesnė (ir akivaizdžiai nėra didesnė nei karjerų ir keramikos pramonės darbuotojams, nesergantiems silikozė). Todėl silikozės prevencija taip pat padės sumažinti susirgimo vėžiu riziką. Kadangi negalima aiškiai nustatyti medžiagos poveikio ribų, lemiančių silikozės plėtrą, todėl bet koks poveikio sumažinimas padės sumažinti silikozės riziką."
- (5) Kadangi yra manoma, kad įkvėpiamo plaučiuose nusėdančio kristalinio dioksido poveikio intensyvumas skiriasi įvairiose pramonės šakose.
- (6) Kadangi plaučių vėžio epidemiologijoje yra kartu veikiančių veiksnių, pavyzdžiui, rūkymas, radonas ir policikliniai aromatiniai angliavandeniliai.
- (7) Kadangi šiuo metu įkvėpiamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido profesinio poveikio ribinė vertė ES lygmeniu nėra nustatyta, o nacionalinės profesinio poveikio ribinės vertės skiriasi.
- (8) Kadangi įkvėpiamas plaučiuose nusėdantis kristalinis silicio dioksidas dėl daugelio priežasčių (įskaitant ir dėl jo natūralios gausos) skiriasi nuo situacijų, su kuriomis paprastai susiduriama vadovaujantis įstatymais dėl darbuotojų saugos. Todėl šis Susitarimas yra daugeliu požiūriu unikalus instrumentas, yra tinkamas dirbant su šia konkrečia medžiaga.
- (9) Kadangi Šalys veikia tvirtai įsitikinusios, kas šis Susitarimas turės įtakos apsaugant darbo vietas ir užtikrins pramonės šakų ir bendrovių ekonominę ateitį.

¹ SCOEL SUM Doc 94 – galutinis dokumentas dėl įkvėpiamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido, 2003 m. birželis.

- (10) Kadangi Šalys dės visas pastangas, stengdamosios pritaikyti šį Susitarimą visoms savo atstovaujama šakų bendrovėms.
- (11) Kadangi Šalys šio Susitarimo atžvilgiu veikia pagal 139 straipsnį (1) ir (2) EB sutartį.

Todėl, atsižvelgdamos į aukščiau išdėstytus teiginius, Šalys sudarė šį Susitarimą dėl darbuotojų sveikatos apsaugos ir Geros praktikos principų taikymo tvarkant ir naudojant kristalinį silicio dioksidą ir produktus su juo.

1 straipsnis - Tikslai

Šio Susitarimo tikslai:

- apsaugoti sveikatą darbuotojų ir kitų asmenų, darbo vietoje patiriančių įkvėpamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido iš medžiagų/produktų/žaliavų poveikį/
- sumažinti įkvėpamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido profesinį poveikį, taikant šiuo dokumentu nustatytus Geros praktikos principus ir taip siekiant išvengti, pašalinti arba sumažinti profesinę riziką sveikatai dėl įkvėpamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido poveikio.
- kaupti žinias apie galimą įkvėpamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido poveikį sveikatai ir apie Geros praktikos principus.

2 straipsnis - Taikymo sritis

- (1) Šis Susitarimas susijęs su kristalinio silicio dioksido ir medžiagų/produktų/žaliavų su juo, galinčių sukelti įkvėpamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido poveikį, gamyba ir naudojimu. Susijusių pramonės šakų apibūdinimas pateikiamas šio dokumento 5 Priede.
- (2) Į šio Susitarimo taikymo sritį įeina papildomi veiksmai, pavyzdžiui priežiūra, saugojimas ir transportavimas. Jis taip pat taikomas mobilioms darbo vietoms. Mobilioms darbo vietoms gali būti taikomos specialiosios šiuo Susitarimu nustatomos taisyklės.
- (3) Šis Susitarimas taikomas Šalims, Darbdaviams ir Darbuotojams, kaip apibrėžta ir nustatyta šiuo Susitarimu.

3 straipsnis - Sąvokos

- (1) 'Darbdavys (-iai)' – pramonės šakai priklausančios atskiros bendrovės, kurioms tiesiogiai arba netiesiogiai atstovauja šio Susitarimo Šalys.
- (2) 'Darbuotojas (-ai)' – darbuotojai, tiesiogiai arba netiesiogiai atstovaujami šio Susitarimo Šalių, kurie reguliariai arba retkarčiais gali patirti įkvėpamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido poveikį. Darbuotojai skirstomi į dirbančius visu etatu, ne visu etatu, pagal terminuotą sutartį ir kitus darbuotojus, dirbančius tiesiogiai vadovaujant Darbdaviui (pavyzdžiui, pagalbiniai darbuotojai/ dirbantys kitų šalių piliečiai).
- (3) 'Darbuotojų atstovai' – tam tikrų įsipareigojimų už darbuotojų saugumą ir sveikatą turintys darbuotojų atstovai, t.y. bet kuris asmuo, išrinktas arba paskirtas vadovaujantis nacionaliniais įstatymais ir/arba praktika darbuotojams atstovauti ten, kur darbo vietoje kyla problemų dėl darbuotojų saugumo ir sveikatos.
- (4) 'Šalys' - šį Susitarimą pasirašiusios šalys.
- (5) 'Įkvėpamas plaučiuose nusėdantis kristalinis silicio dioksidas' – įkvėpto kristalinio silicio dioksido masės dalis, kurios dalelės prasiskverbia į plaukeliais nepadengtus kvėpavimo takus. Įkvėpamų dalelių konvencija, kuri yra tikslinė pavyzdžių ėmimo instrumentams skirta specifikacija, apibrėžta Europos standartu EN 481 "Darbo vietų oras. Frakcijų pagal matmenis apibrėžimai, taikomi matuojant ore esančias daleles", 5.3 skirsniu.

- (6) 'Gera praktika' - tai bendrieji Direktyvos 89/391 ir Direktyvos 98/24 II skyriaus principai, išdėstyti ir paaiškinti šio dokumento 1 Priede, kurie, praėjus tam tikram laikui gali būti atnaujinami.
- (7) 'Vieta' – darbo veiksmų objektas, kuriame yra įkvepiamo plaučiuose nusėdančio kristalino silicio dioksido. Saugojimas ir transportavimas laikomi atskiromis Vietomis, jeigu jie nėra prijungti prie gamybos arba naudojimo Vietos. Mobilios darbo vietos taip pat laikomos Vietomis.
- (8) 'Netaikymas' – Susitarimo reikalavimų, įskaitant Geros praktikos principus, minėtus aukščiau (6) punkte, nesilaikymas, dėl kurio Darbuotojai patiria stipresnį įkvepiamo plaučiuose nusėdančio kristalino silicio dioksido poveikį ir atsiranda rizika jų sveikatai, kurios galima buvo išvengti laikantis Geros praktikos principų.
- (9) 'Nacionalinė praktika' – tai atsakingų valdžios institucijų išleisti arba pramonėje pagal susitarimą taikomi standartai ir nuostatos, kurie nėra nei įstatymai, nei teisinės normos.

4 straipsnis - Principai

- (1) Šalys bendradarbiaus siekdamos surinkti daugiau žinių apie įkvepiamo plaučiuose nusėdančio kristalino silicio dioksido poveikį sveikatai, ypatingą dėmesį skirdamos moksliniams tyrimams, stebėsenai ir žinių apie Geros praktikos principus skleidimui.
- (2) Šalys suvokia Europos strategijos dėl įkvepiamo plaučiuose nusėdančio kristalino silicio dioksido poveikio prevencijos būtinybę. Tačiau tai nereiškia, kad šio Susitarimo pasirašymas turėtų būti laikomas nekontroliuojamo poveikio susijusiose pramonės šakose pripažinimu.
- (3) Šalys pripažįsta, kad Direktyvos 89/391 ir Direktyvos 98/24 bendrieji principai dėl darbuotojų saugos ir jų sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su darbo vietoje esančiomis cheminėmis medžiagomis, yra taikytini visada (įskaitant ir ypatingą dėmesį skiriant 4 straipsniui - rizikos nustatymui ir vertinimui; 5 straipsniui - rizikos prevencijai; 6 straipsniui - specialioms apsaugos ir prevencijos priemonėms; 7 straipsniu - pasiruošimui elgtis nelaimingų atsitikimų, atsitikimų ir avarių atvejais; 8 straipsniui - darbuotojų informavimui ir mokymui).
- (4) Šalys sutinka, kad kristalino silicio dioksidas ir medžiagos/produktai/žaliavos, kurių sudėtyje yra kristalino silicio dioksido, kaip vėliau aprašyta šio dokumento 5 Priede, yra svarbūs, naudingi ir dažnai nepakeičiami komponentai/sudedamosios dalys daugybėje pramonės šakų ir kitose profesinėse veiklose, padedančiose apsaugoti darbo vietas ir užtikrinti pramonės šakų ir bendrovių ekonominę ateitį, todėl jų gamyba ir platus naudojimas turėtų tęstis.
- (5) Šalys sutinka, kad 'Geros praktikos', paaiškintos šio Susitarimo 1 priede, įgyvendinimas veiksmingai padės kontroliuoti rizikos veiksnius, užkertant kelią įkvepiamo plaučiuose nusėdančio kristalino silicio dioksido poveikiui arba, kai to padaryti neįmanoma, sumažinti jo poveikį taikant atitinkamas prevencijos ir apsaugos priemones, numatytas Direktyvos 98/24 II dalyje.
- (6) Šis Susitarimas nepanaikina Darbdavių ir Darbuotojų pareigos laikytis nacionalinių ir ES įstatymų dėl darbuotojų sveikatos ir saugos.
- (7) Jeigu veikiančios Nacionalinės praktikos reikalavimai yra griežtesni nei šio Susitarimo reikalavimai, Darbdaviai ir Darbuotojai laikysis Nacionalinės praktikos reikalavimų.

5 straipsnis - Gera praktika

- (1) Šalys drauge priima Geros praktikos principus, paaiškintus šio dokumento 1 Priede.
- (2) Darbdaviai ir Darbuotojai kartu su Darbuotojų atstovais dės visas pastangas, siekdami įgyvendinti Gerą praktiką Vietos lygmeniu visur, kur taikytina pagal šį Susitarimą, įskaitant Darbuotojų kategorijai nepriklausančius asmenis, patiriančius profesinį poveikį Vietoje, pavyzdžiui, rangovus (t.y. kur taikytina, darant Geros praktikos principus sutarties reikalavimų dalimi).

- (3) 1 Priedas gali būti pritaikytas atsižvelgiant į procedūrą, pateikiamą 7 Priede.
- (4) Darbuotojai įsipareigoja periodiškai rengti mokymus, o visi Darbuotojai, kuriems jie skirti, įsipareigoja dalyvauti periodiškai organizuojamuose mokymuose, skirtuose Geros praktikos įgyvendinimui².

6 straipsnis - Stebėseną

- (1) Kiekviena Vieta įdiegs Geros praktikos principų taikymo stebėsenos sistemą. Šiam tikslui įgyvendinti kiekvienoje Vietoje Darbdavys paskirs Darbuotoją (t.y. vietos komandos lyderį), atsakingą už Geros praktikos principų taikymo stebėjimą. Pagal (2) punkte nurodytą reikalavimą, paskirtam asmeniui pareikalavus, toks Darbuotojas pateikia ataskaitą.
- (2) Pagal Direktyvos 89/391 7 straipsnio sąlygas, Darbdavys paskirs asmenį, kuris reguliariai stebės Geros praktikos principų taikymą arba Netaikymą. Jis/ji veiks kartu su asmeniu, paskirtu pagal (1) punkto reikalavimus, laikydamasis tvarkaraščio/procedūrų, nustatytų savo iniciatyva pasitarus su bendrovės darbuotojų taryba ir Darbuotojų atstovais (kur tai yra taikytina).
- (3) Stebėdami dulkėtumą, Darbdaviai vadovausis atitinkamu (-ais) Dulkėtumo stebėjimo protokolu (-ais), pateiktu (-ais) 2 Priede. Šis (šie) Protokolas (-ai) gali būti pritaikyti (-i) atsižvelgiant į tam tikrus mažesnių Vietų poreikius ir gali būti atliekama atsitiktinė Vietų atranka, jei tam tikrose pramonės šakose bus labai daug mažesnių Vietų.

7 straipsnis - Ataskaitos, Tobulinimas

- (1) Darbdaviai ir Darbuotojai, turėdami Darbuotojų atstovų palaikymą, vienydami pastangas turi nuolatos siekti Geros praktikos principų paisymo ir tobulinti jų taikymą.
- (2) Darbuotojai pristato ataskaitą apie taikymą/Netaikymą ir tobulinimą per asmenį, paskirtą pagal 6 straipsnio (2) punkto reikalavimus, kas dveji metai, pradedant nuo 2008 metų (pristatydami 2007 metų duomenis).
Ataskaitos formatą kartu parengia Šalys, kuri pateiktas šio Susitarimo 3 Priede.
- (3) Šalys sutinka, kad Netaikymo situacijų skaičius, tenkantis vienam Darbdaviui, šio Susitarimo galiojimo metu turi palaipsniui mažėti, o jei šios situacijos yra tokios, kad tolesnis tobulinimas negalimas, tuomet Darbdavys dės visas pastangas faktinei padėčiai išsaugoti.
- (4) Konsoliduotą ataskaitą pagal (2) punkto reikalavimus Tarybai pateikia atitinkama Šalis. Prie konsoliduotos ataskaitos turi būti pridedamas sąrašas Vietų, kur nuolat kartojasi Netaikymo atvejai.

8 straipsnis: Taryba

(1) Principas

Pagrindinis Tarybos tikslas - nustatyti esamas problemas ir pasiūlyti galimus jų sprendimo būdus. Taryba yra vienintelis išimtinis organas, prižiūrintis šio Susitarimo įgyvendinimą ir interpretavimą.

(2) Uždaviniai

Taryba turi peržiūrėti 7 straipsnio ataskaitas ir vėliausiai iki kitų metų liepos 30 dienos išleisti Suvestinę ataskaitą, apibendrinama taikymo, netaikymo ir tobulinimo duomenis ir nurodydama pramonės šakos taikymo/netaikymo lygį, pateikdama priežastis ir susijusias rekomendacijas. Suvestinė ataskaita siunčiama Šalims ir jų nariams, Europos Komisijai ir nacionalinėms valdžios institucijoms, kurios yra atsakingos už darbuotojų sveikatą, ir yra

² Žr. Direktyvos 89/391 13 straipsnį.

žymima kaip "konfidenciali/įslaptinta informacija". Vykdomąją santrauką galima pateikti visuomenei, jei pageidaujama. 2007 metų liepą pateikiamos Suvestinės ataskaitos formatas turi būti kitoks, joje pateikiant tik apibendrintus Šalių pateikiamus duomenis apie įgyvendinimo statusą ir pasiruošimą pirmajam ataskaitos pateikimui, kuris turi įvykti 2008 metais.

Tais atvejais, kai dėl nuolatinio nepagrįsto korekcinių priemonių neįgyvendinimo kartojasi Netaikymo atvejai, Taryba nusprendžia, kokių priemonių reikia imtis norint pataisyti situaciją.

Be aukščiau išvardytų uždavinių, Taryba turi dar šiuos uždavinius: (a) bet kokių Susitarimo veikimui svarbių problemų aptarimas ir sprendimas; (b) bet kokių su Susitarimu susijusių konfliktų ir interpretacijų problemų sprendimas, įskaitant tas, kurias sukelia atskiros Šalys, Darbdaviai, Darbuotojai; (c) rekomendacijų dėl galimų šio Susitarimo pataisymų, pateikimas; (d) bendravimas su trečiosiomis šalimis ir (e) Geros praktikos principų pritaikymas pagal 7 Priedą.

(3) Sudėtis

Į Tarybos sudėtį turi įeiti Šalių atstovai, kuriuos Šalys pirmą kartą paskiria Susitarimo pasirašymo dieną, ketveriems metams kiekvieną, po lygiai Darbdavių ir Darbuotojų atstovų. Tuo pat metu arba, esant reikalui, vėliau Šalys gali kiekvienam Tarybos nariui paskirti po vieną Kandidatą į narius, kuris gali dalyvauti kaip tylusis stebėtojas arba, esant reikalui, pakeisti Tarybos narį. Taip siekiama užtikrinti Tarybos darbo nenutrūkstamumą ir tinkamą kompetenciją. Tarybos dydis turi būti toks, kad jos darbas turėtų praktinės naudos. Didžiausias narių skaičius yra 30 (t.y. 15/15), įskaitant pirmininkaujančius asmenis, kaip nurodyta 6 Priedo 3 straipsnyje. Tarybos darbo laikotarpiu bet kuriai Šaliai pasitraukus iš Susitarimo, arba nustojus egzistuoti, arba prie Susitarimo prisijungus naujai Šaliai, Šalys atitinkamai koreguoja narių skaičių, laikydamasis aukščiau nurodyto reikalavimo dėl didžiausio narių skaičiaus. Šalys, kurioms Taryboje neatstovauja Nariai arba Kandidatai į narius, turi teisę būti Tarybos išgirstos ir dalyvauti jų problemoms skirtuose debatuose. Tarybos taisyklės išdėstytos šio Susitarimo 6 Priede.

(4) Sprendimų priėmimas

Taryba siekia sprendimus priimti pasiekus vieningos nuomonės. Nepavykus pasiekti vieningos nuomonės, Taryba sprendimą priima dviguba kvalifikuota dauguma, kurią sudaro po 75% atitinkamai Darbuotojų atstovų balsų ir Darbdavių atstovų balsų. Pavyzdžiui, jei Taryboje yra 30 narių (15 iš Darbuotojų pusės ir 15 iš Darbdavių pusės), prireiks 12 balsų daugumos iš kiekvienos pusės.

(5) Sekretoriatas

Materialinį techninį Tarybos aprūpinimą užtikrina sekretoriatas, kurį Šalys turi įsteigti Susitarimo pasirašymo dieną.

9 straipsnis – Konfidencialumas

- (1) Visi Šalių ir jų narių žodiniai ir raštu pateikiami pranešimai, susiję su šio Susitarimo taikymu, turi išlikti konfidencialūs ir gali būti atskleisti trečiosioms šalims tik esant teisei atskleidimo prievolei.
- (2) (1) punkte nurodyta konfidencialumo sąlyga netaikoma:
 - Suvestinei ataskaitai, siunčiamai tik 8 straipsnio (2) punkte nurodytiems asmenims ir organizacijoms,
 - Vykdomajai santraukai, kurią galima paskelbti trečiosioms šalims,
 - būtinoms Tarybai Pirmininkaujančių asmenų bendravimui su trečiosiomis šalimis,
 - būtinam informacijos srautui nuo Šalių jų nariams, jei atskleistoji informacija šiems nariams daro įtaką.

- (3) Ataskaitoje minimų bendrovių tapatumo duomenys gali būti atskleisti tik tų Šalių nariams, jei Taryba nenusprendžia kitaip, vadovaudamasi 8 straipsnio (2) punktu. Duomenis gaunantys asmenys privalo turėti tokio pat lygio išipareigojimus dėl konfidencialumo, kokie yra nustatyti šiuo Susitarimu.
- (4) Pažeidus (1) ir (3) punktų sąlygas, žalą patyrusiai Šaliai ir/arba jos nariams suteikia teisę pateikti teisminį ieškinį vadovaujantis nacionaline civiline teise.

10 straipsnis - Sveikatos būklės stebėjimas

Darbo medicinos gydytojas/darbo higienos gydytojas arba lygiavertis vidinis arba išorinis organas, paskirtas Vietai, vadovaudamasis nacionaliniais nuostatais, Direktyvos 98/24 10 straipsniu ir Sveikatos būklės stebėjimo protokolu, pateikiamu 8 Priede, nustato atliktinų sveikatos tikrinimų apimtį.

11 straipsnis - Tyrimai - Duomenų rinkimas

Šalys aptars tyrimų ir duomenų spragas ir pateiks rekomendacijas dėl tyrimų, įskaitant saugesnių produktų naudojimą ar procesų taikymą, kuriems, prieš pradėdant naudoti, privalu įvertinti riziką. Be to, jie pateiks rekomendacijas dėl duomenų rinkimo projektų, kuriuos reikia įvykdyti ateityje. Anksčiau atliktų tiriamųjų darbų sąrašas pateiktas 4 Priede.

12 straipsnis - Trukmė - Pataisos

- (1) Šis Susitarimas galioja mažiausiai ketverius metus ir yra automatiškai atnaujinamas dvejų metų vienas po kito einantiems laikotarpiams. Šalys turi teisę pasitraukti iš Susitarimo, pateikę išpėjimą prieš vienerius metus.
- (2) Šis Susitarimas tampa niekiniu, kai visos Šalys nustoja atstovauti savo pramonės šakoms, arba mažiau nei dvi Šalys, kurių viena atstovauja Darbdaviams, o kita Darbuotojams, išlieka šio Susitarimo Šalimis.
- (3) Šalys turi teisę pasitraukti iš šio Susitarimo bet kuriuo metu be išankstinio išpėjimo, jei tą pačią šaką šiame Susitarime atstovaujančios šalys nustoja būti šio Susitarimo šalimis, arba nustoja atstovauti ("Abipusiškumas").
- (4) Jei ateityje bus pasiūlyti nauji ES teisės aktai dėl kristalinio silicio dioksido, Šalys susirinks ir įvertins siūlomų teisės aktų įtaką šiam Susitarimui.

13 straipsnis - Šalių kaita

- (1) Šį Susitarimą gali pasirašyti papildomos šalys.
- (2) Šio Susitarimo sąlygos bus privalomos Šalių įpėdiniams.

14 straipsnis - Kitos sąlygos

- (1) Šis Susitarimas nesuteikia jokių kitų teisių ir pareigų, išskyrus nustatytus šiame Susitarime.
- (2) Visus ginčus ir pretenzijas, susijusias su šio Susitarimo interpretavimu ir taikymu sprendžia išimtinai Taryba, o dėl unikalaus Susitarimo pobūdžio jie nėra nagrinėjami šalies teismuose. Visos kitos pretenzijos ir ginčai, susiję su šiuo Susitarimu, perduodami atsakovo (-ų) gyvenamosios šalies jurisdikcijai ir yra nagrinėjami atsakovo (-ų) šalies kompetentingame teisme.
- (3) Šis Susitarimas bus verčiamas į visas oficialias ES kalbas. Angliška versija yra privaloma interpretuojant tekstą.

- (4) Esant nesutapimams tarp Geros praktikos principų ir griežtesnės Nacionalinės praktikos specifinėje jurisdikcijoje, tokios Nacionalinės praktikos nuostatų laikymasis, reikalaujamas pagal 4 straipsnio (7) punktą, nesukelia Netaikymo situacijos, aprašytos 3 straipsnio (8) punkte.

15 straipsnis – Įsigaliojimas

Šis Susitarimas įsigalios praėjus šešioms mėnesiams nuo jo pasirašymo pirmoms dviem Šalimis, kurių viena atstovauja tos pačios pramonės šakos Darbdaviams, o kita atstovauja Darbuotojams, su sąlyga, kad Susitarimas yra išverstas į visas oficialias ES kalbas.

1 priedas	[Gera praktika (Geros praktikos vadovas)]
2 priedas	[Dulkėtumo stebėsenos protokolas]
3 priedas	[Ataskaitos formatas]
4 priedas	[Tiriamųjų darbų sąrašas]
5 priedas	[Pramonės šakų apibūdinimai]
6 priedas	[Taryba – Sekretoriatas]
7 priedas	[Geros praktikos principų pritaikymo procedūra]
8 priedas	[Sveikatos būklės stebėjimo protokolas, skirtas silikozei]

Sudaryta 2006 m. balandžio 25 d.

Europos stiklo pluošto gamintojų asociacija (APFE)

p. R. Furber, Valdybos narys

**Tarptautinis (blokinio) gelžbetonio konstrukcijų biuras
(BIBM)**

p. E. Danno, Generalinis sekretorius

Europos liejyklų asociacija (CAEF)

p. K. Urbat, Generalinis sekretorius

**Europos metalo, mašinų gamybos ir technologijų pramonės
šakų darbdavių taryba (CEEMET)**

p. U. Urbat, Generalinis sekretorius

**Europos keramikos pramonės šakų asociacija (CERAME-
UNIE)**

p. R. Chorus, Generalinis sekretorius

Europos cemento gamintojų asociacija (CEMBUREAU)

p. P. Vanfrachem, Viceprezidentas

**Europos kalnakasybos ir naudingųjų iškasenų gavybos,
chemijos ir energetikos pramonės šakų darbuotojų federacija
(EMCEF)**

p. P. Mazeau, Generalinio sekretoriaus pavaduotojas

Europos metalo apdirbėjų federacija (EMF)

p. B. Samyn, Generalinio sekretoriaus pavaduotojas

Europos statybinių skiedinių pramonės organizacija (EMO)

p. H-P. Braus, Generalinis sekretorius

**Europos izoliacinių medžiagų gamintojų asociacija
(EURIMA)**

p. H. Biedermann, Generalinis direktorius

Europos kalnakasybos ir naudingųjų iškasenų gavybos pramonės šakų asociacija (EUROMINES)

p. C. Hebestreit, Generalinis sekretorius

Europos ir tarptautinė gamtinio akmens pramonės įmonių federacija (EURO-ROC)

p. G. Merke, Generalinis sekretorius

Europos specialaus stiklo asociacija (ESGA)

p. F. Van Houte, Generalinis sekretorius

Europos stiklo taros federacija (FEVE)

p. A. Somogyi, Generalinis sekretorius

Europos lakštinio stiklo gamintojų asociacija (GEPVP)

p. E. Bullen, Generalinis sekretorius

Pramoninių mineralų gavybos asociacija (IMA-Europe)

p. C. Stenneler, Prezidentas

p. M. Wyart-Remy, Generalinis sekretorius

Europos užpildų asociacija (UEPG)

p. D. Audibert, Prezidentas

1 priedas [Gera praktika (Geros praktikos vadovas)]

2 priedas [Dulkėtumo stebėsenos protokolas]

Taikymo sritis

Dulkėtumo stebėsenos protokolas skirtas naudoti kiekvienoje bendrovėje, kurioje pageidaujama atlikti profesinio poveikio vertinimą ir nustatyti dulkių poveikio lygius darbo vietoje. Jis atitinka visus ES galiojančius nacionalinius įstatymus. Žemiau pateikiami reikalavimai labiau taikytini bendrovėms, neturinčioms duomenų apie dulkių poveikio lygį. Kitoms bendrovėms (pavyzdžiui, turinčioms tinkamų duomenų bazių arba ilgesnį laiką įgyvendinančioms panašų dulkėtumo stebėjimo protokolą) galima taikyti švelnesnę šio protokolo versiją (nereikalaujančią vykdyti visų sąlygų).

Tikslas

Dulkėtumo stebėsenos protokolo tikslas yra surinkti duomenis apie dulkių poveikį, kurie padės įvairioms bendrovėms įvertinti, ar jos įvykdo atitinkamas nacionalines ir ES darbo higienos sąlygas, pavyzdžiui, reikalavimus dėl profesinio poveikio ribinių verčių, ir nurodys prevencijos priemones. Be to, jis gali padėti rinkti būdinguosius ir lyginamuosius duomenis apie dulkių poveikio lygius bendrovėse, kuriose patiriamas įkvepiamo plaučiuose nusėdančio silicio dioksido profesinis poveikis ir siekiant pateikti dulkių profesinio poveikio rizikos sveikatai įvertinimą bei pradėti rengti ir teikti poveikio duomenis "poveikio darbe matricos" formatu, kuriuos vėliau bus galima panaudoti epidemiologiniam tyrimui.

Reikalavimai

Paprastai naudojami du matavimo tipai:

- Asmeninis;
- Statinis.
-

Abu matavimo tipai gali būti naudojami kartu, nes yra vienas kitą papildantys.

Sprendimus dėl tinkamiausio pasirinkimo priima Darbdavių ir darbuotojų atstovų paskirti ekspertai, atsižvelgdami į nacionalinių ir ES teisinių normų reikalavimus.

Privalu laikytis žemiau pateiktų bendrųjų reikalavimų (paimtų iš Europos standartų EN 689 ir EN 1232 – žr. informacijos šaltinius):

- Jei taikomas asmeninis bandinių ėmimo būdas, darbuotojas privalo naudoti bandinių ėmimui skirtas priemones (darbuotojo kvėpavimo zonoje).
- Surinktos dulkių frakcijos turi būti mažiausiai plaučiuose nusėdančios ir (nebūtina) gerklose nusėdančios bei bronchuose nusėdančios dulkių frakcijos.
- Dulkių bandiniams rinkti naudojama įranga privalo atitikti Europos standarto EN 481 reikalavimus (dėl asmeninių matavimų – žr. informacijos šaltinius).
- Bandinių ėmimo vietos turi atitikti bent jau seriją tiksliai apibrėžtų darbo funkcijų³.
- Bandinių ėmimo trukmė turi atitikti visą pamainos trukmę (7-8 valandas). Kiekvienos darbo funkcijos ėminių skaičius turi būti toks, kad galėtų pavaizduoti darbuotojo patiriamą poveikį⁴. Kai

³ Pavyzdžiui, pramoninių mineralų gavybos pramonėje nustatytos šios darbo funkcijos: karjero operatorius (atvirame lauke), trupintuvo operatorius (pastato viduje), drėgno proceso operatorius, sauso proceso operatorius, malūno operatorius, pilstymo į maišus operatorius, transportavimas/birių medžiagų krova, brigadininkas/gamyklos vadovaujantis personalas, laboratorijos darbuotojas, techninio aptarnavimo ir įvairios kvalifikacijos operatorius (įvairios kvalifikacijos operatorius yra toks, kurio darbo laiko procentinė dalis mažesnė nei 50% bet kurioje kitoje darbo funkcijos kategorijoje).

⁴ Siekiant laikytis nacionalinių įstatymų reikalavimų arba vykdyti prevenciją, gali užtekti vieno ar kelių bandinių, bet norint surinkti duomenų statistiniams tikslams (pavyzdžiui, poveikio darbe matricoms, epidemiologiniam tyrimui ir t.t.), mažiausias reikalaujamas bandinių skaičius yra 6 kiekvienai darbo funkcijai.

manoma, kad tai yra būtina, Darbdavių ir Darbuotojų atstovai priima bendrą sprendimą dėl tinkamiausios bandinių ėmimo trukmės ir periodiškumo.

- Kvarcui (ir kristobalitui) sudėtyje nustatyti privalu naudoti arba rentgeno spindulių struktūrinės analizės, arba infraraudonosios spektroskopijos su Furje keitimu analizės metodus, priklausomai nuo įvairių nacionalinių standartų reikalavimų.
- Bendrovės privalo parengti pilną įrangos ir procedūrų aprašymą (padedant už bandinių ėmimą ir analizę atsakingai organizacijai) kartu su dulkėtumo matavimų duomenimis.
- Kvarco analizę vykdančios laboratorijos turi būti akredituotos ir/arba turi ištraukti į tarplaboratorinį projektą, siekdamos užtikrinti procedūrų ir rezultatų kokybę bei pagrįstumą.

Pagrindinė literatūra

Europos standartai:

EN 689: Workplace atmospheres-Guidance for the assessment of exposure by inhalation to chemical agents for comparison with limit values and measurement strategy, 1995, CEN.

EN 481: Workplace atmospheres-Size fraction definitions for measurement of airborne particles, 1993, CEN.

EN 1232: Workplace atmospheres-Pumps for personal sampling of chemical agents-Requirements and test methods, 1997.

Pastaba:

Bendrovės privalo patikrinti nacionalines nuostatas ir nacionalinius standartus ir įsitikinti, ar jų taikoma dulkėtumo stebėsenos sistema atitinka nacionalinius reikalavimus. Be to, šalys dažnai turi profesinio poveikio įvertinimo techninių nurodymų dokumentus, kuriais galima naudotis įgyvendinant dulkėtumo stebėsenos sistemą darbo vietoje.

3 priedas- Ataskaitos formatas

Susitarimas dėl darbuotojų sveikatos apsaugos ir Geros praktikos principų taikymo tvarkant ir naudojant kristalinį silicio dioksidą ir produktus su juo Ataskaitos formatas	Darbo aikštelės lygmuo

Paskutinio informacijos atnaujinimo data				
<table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">2006-2007</td> <td style="padding: 2px;">2008-2009</td> <td style="padding: 2px;">2010-2011</td> <td style="padding: 2px;">2012-2013</td> </tr> </table>	2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013
2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013	

Bendroji informacija apie Darbo aikštelę

1	Bendrovė			
	Bendrovės pavadinimas			
2	Šalis			
3	Sektorius			
4	Darbo aikštelė			
	Darbo aikštelės pavadinimas			
5	Ataskaita apie Darbo aikštelę			
	Pasirinkite "0" jeigu yra duomenys tikrai apie šį skyrį, "1" - jeigu yra duomenys apie toliau esančius skyrius			
6	Darbuotojų skaičius			
	Bendras darbuotojų skaičius darbo aikštelėje			

Cheminės medžiagos poveikio rizika

7	Darbuotojų skaičius, kuriuos potencialiai gali veikti įkvepiamas kristalinis silicio dioksidas			
	Įveskite Darbuotojų skaičių, kuriuos potencialiai gali veikti įkvepiamas kristalinis silicio dioksidas, pvz. visi gamybos skyriuose dirbantys darbuotojai.			

Rizikos įvertinimas ir dulkių stebėsenos

8	Darbuotojų skaičius, patenkantis į rizikos grupę (1)			
	Įveskite Darbuotojų skaičių/darba, kuris buvo įvertintas pagal rizikos grupę			
9	Darbuotojų skaičius, patenkantis į cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę (2)			
	Įveskite Darbuotojų skaičių/darba, apie kuriuos yra turima duomenų apie cheminių medžiagų poveikį			
10	Darbuotojų skaičius rizikos grupėje, kuriems yra reikalingas Sveikatos priežiūros protokolas dėl silikozės (3)			
	Įveskite Darbuotojų skaičių/darba, kuriems atlikus rizikos grupės įvertinimą reikia užvesti Sveikatos priežiūros protokolą			

Sveikatos priežiūra

11	Darbuotojų skaičius, patenkantis į bendrinį sveikatos priežiūros protokolą			
	Įveskite Darbuotojų skaičių, patenkančių į bendrinį Sveikatos priežiūros protokolą, įskaitant visus, kurie priklauso nuo Bendrovės (įpareigojimų arba nacionalinių įstatymų)			
12	Darbuotojų skaičius, patenkantis į Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės			
	Įveskite Darbuotojų skaičių, patenkančių į konkretų Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės, esančių Susitarimo dalyvių			

Apmokymas

13	Darbuotojų skaičius pagal Bendruosius principus, patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (4)			
	Įveskite Darbuotojų skaičių, kurie yra įtraukti į Bendrųjų principų programą			
14	Darbuotojų skaičius, pagal Užduočių lapus, patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (5)			
	Įveskite Darbuotojų skaičių, kurie yra įtraukti į reikiamą Užduočių lapų programą			

Geros praktikos principai

15	Techninės priemonės į plaučius įkvepiamo silicio dioksido susidarymui/pasklidimui mažinti			
	Pasirinkite "1", jeigu konkreti Praktika yra įgyvendinta, "0" - jeigu nėra įgyvendinta arba netaikoma			
16	Organizacinės priemonės			
	Pasirinkite "1", jeigu konkreti Praktika yra įgyvendinta, "0" - jeigu nėra įgyvendinta arba netaikoma			
17	Asmens saugos priemonių platinimas ir naudojimas esant reikalui (6)			
	Pasirinkite "1", jeigu konkreti Praktika yra įgyvendinta, "0" - jeigu nėra įgyvendinta arba netaikoma			

Pagrindiniai eksploatacinių savybių indikatoriai

18	Darbuotojų %, kuriuos potencialiai gali veikti įkvepiamas kristalinis silicio dioksidas			
	Eilutė 7 padalinta iš 5b eilutės gaunami bendro darbuotojų, kurie turi kontaktą su medžiagomis, iš kurių potencialiai gali susidaryti į plaučius įkvepiamas kristalini kvarcas, skaičius %			
19	% patenkantis į rizikos grupę			
	Eilutė 8 padalinta iš 7 eilutės: gaunami rizikos laipsnio įvertinimo įgyvendinimo %			
20	% patenkantis į cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę			
	Eilutė 9 padalinta iš 7 eilutės: gaunami dulkių stebėsenos protokolo įgyvendinimo %			
21	% su rizikos grupės vertinimu, kuris reikalingas pagal Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės			
	Eilutė 10 padalinta iš 7 eilutės: gaunami % darbuotojų, kuriuos potencialiai smarkiai veikia cheminės medžiagos			
22	% patenkantis į bendrąją sveikatos priežiūrą			
	Eilutė 11 padalinta iš 7 eilutės: gaunami bendrovės įsipareigojimo dėl bendrosios sveikatos stebėsenos arba dėl nacionalinių įstatymų laikymosi %			
23	% patenkantis į Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės			
	Eilutė 12 padalinta iš 10 eilutės: gaunami konkretaus Sveikatos priežiūros protokolo dėl silikozės įgyvendinimo %			
24	% patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Bendruosius principus grupę			
	Eilutė 13 padalinta iš 7 eilutės: gaunami Bendrųjų principų paskleidimo įgyvendinimo %			
25	% patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Užduočių lapus grupę			
	Eilutė 14 padalinta iš 7 eilutės: gaunami reikiamų Užduočių lapų įgyvendinimo %			

Pagrindinės pastabos

Įrašykite susijusias pastabas apie Susitarimo įgyvendinimą Darbo aikštelės lygmeniu (pvz. pabrėžkite teigiamus arba nepakankamus pasiekimus, paskelbkite tobulinimo ateityje programas, aprašykite naujus gerus priimtus principus ir t.t.).

Vardas, pavardė:	
Pareigos:	
Data: ___/___/___	Parašas

(1) Rizikos laipsnio įvertinimo procedūrą galima rasti Geros praktikos Susitarimo 1 Priede (Geros praktikos vadovas, I dalis, 4 skyrius)
 (2) Remtis Susitarimo 2 Priedu - Dulkių stebėsenos protokolais
 (3) Remtis Susitarimo 8 Priedu - Sveikatos priežiūros protokolais dėl silikozės
 (4) Bendrieji prevencijos principai yra paaiškinti Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai (Geros praktikos vadovas, I dalis, esminė informacija apie į plaučius įkvepiamą kristalinį silicio dioksida)
 (5) Geros praktikos principai yra paaiškinti Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai (Geros praktikos vadovas, II dalis, Bendrieji ir specifiniai užduočių lapai)
 (6) Užduočių lapai apie ASP galima rasti Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai (Geros praktikos vadovas, II dalis, 2.1.15 Užduočių lapas)

Susitarimas dėl darbuotojų sveikatos apsaugos ir Geros praktikos principų taikymo tvarkant ir naudojant kristalinį silicio dioksidą ir produktus su juo Ataskaitos formatas	Bendrovės lygmuo

Paskutinio informacijos atnaujinimo data	<table border="1"> <tr> <td>2006-2007</td> <td>2008-2009</td> <td>2010-2011</td> <td>2012-2013</td> </tr> </table>	2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013
2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013		

Bendroji informacija apie Bendrovę (Šalį)

1	Bendrovė				
	<i>Bendrovės pavadinimas</i>				
2	Šalis				
3	Sektorius				
4a	Darbo aikštelių skaičius				
	<i>4 eilutės skaičiavimo rezultatas - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
4b	Pateiktų darbo aikštelių skaičius				
	<i>5 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
4c	Pateiktų darbo aikštelių %				
	<i>Eilutė 4b padalinus iš 4a eilutės gaunami ataskaitų apie darbo aikštelių skaičių pateikimo įgyvendinimo %</i>				
5a	Darbuotojų skaičius				
	<i>6 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
5b	Pateiktų darbuotojų skaičius				
	<i>6 eilutės suma, kuomet 5 eilutė yra "1" - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
5c	Pateiktų darbuotojų %				
	<i>Eilutė 5b padalinus iš 5a eilutės gaunami ataskaitų apie darbuotojų skaičių pateikimo įgyvendinimo %</i>				

Cheminės medžiagos poveikio rizika

7	Darbuotojų skaičius, kuriuos potencialiai gali veikti įkvepiamas kristalinis silicio dioksidas				
	<i>7 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				

Rizikos įvertinimas ir dulktumo tikrinimas

8	Darbuotojų skaičius, patenkantis rizikos grupę (1)				
	<i>9 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
9	Darbuotojų skaičius, patenkantis cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę (2)				
	<i>9 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
10	Darbuotojų skaičius rizikos grupėje, kuriems yra reikalingas Sveikatos priežiūros protokolas dėl silikozės (3)				
	<i>10 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				

Sveikatos priežiūra

11	Darbuotojų skaičius, patenkantis bendrinį sveikatos priežiūros protokolą				
	<i>11 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
12	Darbuotojų skaičius, patenkantis bendrinį Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
	<i>12 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				

Apmokymas

13	Darbuotojų skaičius pagal Bendruosius principus, patenkantis informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (4)				
	<i>13 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
14	Darbuotojų skaičius, pagal Užduočių lapus, patenkantis informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (6)				
	<i>14 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				

Geros praktikos principai

15	Techninės priemonės plaučius įkvepiamo silicio dioksido susidarymui/pasklidimui mažinti				
	<i>15 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
16	Organizacinės priemonės				
	<i>16 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				
17	Asmens saugos priemonių platinimas ir naudojimas esant reikalui (6)				
	<i>17 eilutės suma - Darbo aikštelių lygmuo</i>				

Pagrindiniai eksploatacinių savybių indikatoriai

18	Darbuotojų %, kuriuos potencialiai gali veikti įkvepiamas kristalinis silicio dioksidas				
	<i>Eilutė 7 padalinus iš 5a eilutės gaunami bendro darbuotojų, kurie turi kontaktą su medžiagomis, iš kurių potencialiai gali susidaryti plaučius įkvepiamas kristalinis kvarcas, skaičius %</i>				
19	% patenkantis rizikos grupę				
	<i>Eilutė 8 padalinus iš 7 eilutės: gaunami rizikos laipsnio įvertinimo įgyvendinimo %</i>				
20	% patenkantis cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę				
	<i>Eilutė 9 padalinus iš 7 eilutės: gaunami dulktumo stebėsenos protokolo įgyvendinimo %</i>				
21	% rizikos grupės vertinimas, kuris reikalingas pagal Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
	<i>Eilutė 10 padalinus iš 7 eilutės: gaunami % darbuotojų, kuriuos potencialiai smarkiai veikia cheminės medžiagos</i>				
22	% patenkantis bendrąjį sveikatos priežiūrą				
	<i>Eilutė 11 padalinus iš 7 eilutės: gaunami bendrovės įsipareigojimo dėl bendrosios sveikatos stebėsenos arba dėl nacionalinių įstatymų laikymosi %</i>				
23	% patenkantis Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
	<i>Eilutė 12 padalinus iš 10 eilutės: gaunami konkretaus Sveikatos priežiūros protokolo dėl silikozės įgyvendinimo %</i>				
24	% patenkantis informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Bendruosius principus grupę				
	<i>Eilutė 13 padalinus iš 7 eilutės: gaunami Bendroji principų pasklidimo įgyvendinimo %</i>				
25	% patenkantis informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Užduočių lapus grupę				
	<i>Eilutė 14 padalinus iš 7 eilutės: gaunami konkretaus informavimo, instruktavimo ir apmokymo įgyvendinimo %</i>				
26	Techninių priemonių, skirtų plaučius įkvepiamo silicio dioksido susidarymui/pasklidimui mažinti %				
	<i>Eilutė 15 padalinus iš 4a eilutės gaunami darbuotojų, kuriuose yra priimtos konkrečios priemonės, %</i>				
27	Organizacinių priemonių %				
	<i>Eilutė 16 padalinus iš 4a eilutės gaunami darbuotojų, kuriuose yra priimtos konkrečios priemonės, %</i>				
28	Asmens saugos priemonių platinimo ir naudojimo esant reikalui %				
	<i>Eilutė 17 padalinus iš 4a eilutės gaunami darbuotojų, kuriuose yra priimtos konkrečios priemonės, %</i>				

Pagrindinės pastabos

Įrašykite susijusias pastabas apie Susitarimo įgyvendinimą Bendrovės lygmeniu (pvz., pabrėžkite teigiamus arba nepakankamus pasiekimus, paskelbkite tobulinimo ateityje programas, aprašykite naujus gerus priimtus principus ir t.t.).

Vardas, pavardė: _____
 Pareigos: _____
 Data: ___ / ___ / ___ Parašas _____

(1) Rizikos laipsnio įvertinimo procedūrą galima rasti *Geros praktikos Susitarimo 1 Priede* (Geros praktikos vadovas, I dalis, 4 skyrius)
 (2) Remtis *Susitarimo 2 Priedu - Dulktumo stebėsenos protokolas*
 (3) Remtis *Susitarimo 8 Priedu - Sveikatos priežiūros protokolas dėl silikozės*
 (4) Bendrieji prevencijos principai yra paaiškinti *Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai* (Geros praktikos vadovas, I dalis, esminė informacija apie | plaučius įkvepiamą kristalinį silicio dioksidą)
 (5) Geros praktikos principai yra paaiškinti *Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai* (Geros praktikos vadovas, II dalis, Bendrieji ir specifiniai užduočių lapai)
 (6) Užduočių lapą apie ASP galima rasti *Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai* (Geros praktikos vadovas, II dalis, 2.1.15 Užduočių lapas)

Susitarimas dėl darbuotojų sveikatos apsaugos ir Geros praktikos principų taikymo tvarkant ir naudojant kristalinį silicio dioksidą ir produktus su juo Ataskaitos formatas	Šalies lygmuo

Paskutinio informacijos atnaujinimo data					
	<table border="1"> <tr> <td>2006-2007</td> <td>2008-2009</td> <td>2010-2011</td> <td>2012-2013</td> </tr> </table>	2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013
2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013		

Bendroji informacija apie Šalį (Nacionalinę asociaciją)

1	Asociacija				
<i>Asociacijos pavadinimas</i>					
2	Šalis				
<i>Asociacijos pavadinimas</i>					
3	Sektorius				
<i>Sektorius</i>					
4a	Darbo aikštelių skaičius				
<i>4a eilutės skaičiavimo rezultatas - Bendrovės lygmuo</i>					
4b	Pateiktų darbo aikštelių skaičius				
<i>4b eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
4c	Pateiktų darbo aikštelių %				
<i>Eilutę 4b padalinus iš 4a eilutės gaunami ataskaitų apie darbo aikštelių pateikimo įgyvendinimo %</i>					
5a	Darbuotojų skaičius				
<i>5a eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
5b	Pateiktų darbuotojų skaičius				
<i>5b eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
5c	Pateiktų darbuotojų %				
<i>Eilutę 5b padalinus iš 5a eilutės gaunami ataskaitų apie darbuotojų skaičių pateikimo įgyvendinimo %</i>					

Cheminės medžiagos poveikio rizika

7	Darbuotojų skaičius, kuriuos potencialiai gali veikti įkepiamas kristalinis silicio dioksidas				
<i>7 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					

Rizikos įvertinimas ir dulketumo stebėseną

8	Darbuotojų skaičius, patenkantis į rizikos grupę (1)				
<i>8 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
9	Darbuotojų skaičius, patenkantis į cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę (2)				
<i>9 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
10	Darbuotojų skaičius rizikos grupėje, kuriems yra reikalingas Sveikatos priežiūros protokolas dėl silikozės (3)				
<i>10 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					

Sveikatos priežiūra

11	Darbuotojų skaičius, patenkantis į bendrinį sveikatos priežiūros protokolą				
<i>11 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
12	Darbuotojų skaičius, patenkantis į bendrinį Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
<i>12 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					

Apmokymas

13	Darbuotojų skaičius pagal Bendruosius principus, patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (4)				
<i>13 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
14	Darbuotojų skaičius, pagal Užduočių lapus, patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (5)				
<i>14 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					

Geros praktikos principai

15	Techninės priemonės į plaučius įkepiamo silicio dioksido susidarymu/pasklidimui mažinti				
<i>15 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
16	Organizacinės priemonės ir Geros praktikos principai darbe				
<i>16 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					
17	Asmens saugos priemonių platinimas ir naudojimas esant reikalui (6)				
<i>17 eilutės suma - Bendrovės lygmuo</i>					

Pagrindiniai eksploatacinių savybių indikatoriai

18	Darbuotojų %, kuriuos potencialiai gali veikti įkepiamas kristalinis silicio dioksidas				
<i>Eilutę 7 padalinus iš 5b eilutės gaunami bendro darbuotojų, kurie turi kontaktą su medžiagomis, iš kurių potencialiai gali susidaryti į plaučius įkepiamas kristalines iverces, skaičius %</i>					
19	% patenkantis į rizikos grupę				
<i>Eilutę 8 padalinus iš 7 eilutės gaunami rizikos laipsnio įvertinimo įgyvendinimo %</i>					
20	% patenkantis į cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę				
<i>Eilutę 9 padalinus iš 7 eilutės gaunami dulketumo stebėsenos protokolo įgyvendinimo %</i>					
21	% rizikos grupės vertinimas, kuris reikalingas pagal Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
<i>Eilutę 10 padalinus iš 7 eilutės gaunami % darbuotojų, kuriuos potencialiai smarkiai veikia cheminės medžiagos</i>					
22	% patenkantis į bendrąją sveikatos priežiūrą				
<i>Eilutę 11 padalinus iš 7 eilutės gaunami bendrojo sveikatos priežiūros protokolo įgyvendinimo %</i>					
23	% patenkantis į Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
<i>Eilutę 12 padalinus iš 10 eilutės gaunami konkretaus Sveikatos priežiūros protokolo dėl silikozės įgyvendinimo %</i>					
24	% patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Bendruosius principus grupę				
<i>Eilutę 13 padalinus iš 7 eilutės gaunami Bendrųjų principų įgyvendinimo %</i>					
25	% patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Užduočių lapus grupę				
<i>Eilutę 14 padalinus iš 7 eilutės gaunami reikiamų Užduočių lapų įgyvendinimo %</i>					
26	Techninių priemonių, skirtų į plaučius įkepiamo silicio dioksido susidarymu/pasklidimui mažinti %				
<i>Eilutę 15 padalinus iš 15 eilutės gaunami darbo aikštelių, kuriose yra priimtos konkrečios priemonės, %</i>					
27	Organizacinių priemonių %				
<i>Eilutę 16 padalinus iš 4b eilutės gaunami darbo aikštelių, kuriose yra priimtos konkrečios priemonės, %</i>					
28	Asmens saugos priemonių platinimo ir naudojimo esant reikalui %				
<i>Eilutę 17 padalinus iš 4b eilutės gaunami darbo aikštelių, kuriose yra priimtos konkrečios priemonės, %</i>					

Pagrindinės pastabos

Įrašykite susijusias pastabas apie Susitarimo įgyvendinimą Šalies lygmeniu (pvz. pabrėžkite teigiamus arba nepakankamus pasiekimus, paskelbkite tobulinimo ateityje programas, aprašykite naujus gerus priimtus principus ir t.t.).

Vardas, pavardė: _____
 Pareigos: _____
 Data: ___ / ___ / _____ Parašas _____

(1) Rizikos laipsnio įvertinimo procedūrą galima rasti Geros praktikos Susitarimo 1 Priede (Geros praktikos vadovas, I dalis, 4 skyrius)
 (2) Remtis Susitarimo 2 Priedu - Dulketumo stebėsenos protokolas
 (3) Remtis Susitarimo 8 Priedu - Sveikatos priežiūros protokolas dėl silikozės
 (4) Bendrieji prevencijos principai yra paaiškinti Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai (Geros praktikos vadovas, I dalis, esminė informacija apie į plaučius įkepiamą kristalinį silicio dioksidą)
 (5) Geros praktikos principai yra paaiškinti Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai (Geros praktikos vadovas, II dalis, Bendrieji ir specifiniai užduočių lapai)
 (6) Užduočių lapas apie ASP galima rasti Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai (Geros praktikos vadovas, II dalis, 2.1.15 Užduočių lapas)

Susitarimas dėl darbuotojų sveikatos apsaugos ir Geros praktikos principų taikymo tvarkant ir naudojant kristalinį silicio dioksidą ir produktus su juo Ataskaitos formatas	Sektoriaus lygmuo

Paskutinio informacijos atnaujinimo data

2006-2007 | 2008-2009 | 2010-2011 | 2012-2013

Informacija apie bendrąjį sektorių (ES25 asociacija)

1	Asociacija				
2a	Šalių skaičius				
2b	Pateiktų šalių skaičius				
2c	Pateiktų šalių %				
3	Sektorius				
4a	Darbo aikštelių skaičius				
4b	Pateiktų darbo aikštelių skaičius				
4c	Pateiktų darbo aikštelių %				
5a	Darbuotojų skaičius				
5b	Pateiktų darbuotojų skaičius				
5c	Pateiktų darbuotojų %				

Cheminės medžiagos poveikio rizika

7	Darbuotojų skaičius, kuriuos potencialiai gali veikti įkepiamas kristalinis silicio dioksidas				

Rizikos įvertinimas ir dulktumo stebėseną

8	Darbuotojų skaičius, patenkantis į rizikos grupę (1)				
9	Darbuotojų skaičius, patenkantis į cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę (2)				
10	Darbuotojų skaičius rizikos grupėje, kuriems yra reikalingas Sveikatos priežiūros protokolas dėl silikozės (3)				

Sveikatos priežiūra

11	Darbuotojų skaičius, patenkantis į bendrąjį sveikatos priežiūros protokolą				
12	Darbuotojų skaičius, patenkantis į bendrąjį Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				

Apmokymas

13	Darbuotojų skaičius pagal Bendruosius principus, patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (4)				
14	Darbuotojų skaičius, pagal Užduočių lapus, patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo grupę (5)				

Geros praktikos principai

15	Techninės priemonės į plaučius įkepiamo silicio dioksido susidarymu/pasklidimui mažinti				
16	Organizacinės priemonės				
17	Asmens saugos priemonių platinimas ir naudojimas esant reikalui (6)				

Pagrindiniai eksploatacinių savybių indikatoriai

18	Darbuotojų %, kuriuos potencialiai gali veikti įkepiamas kristalinis silicio dioksidas				
19	% patenkantis į rizikos grupę				
20	% patenkantis į cheminių medžiagų poveikio stebėsenos grupę				
21	% rizikos grupės vertinimas, kuris reikalingas pagal Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
22	% patenkantis į bendrąjį sveikatos priežiūrą				
23	% patenkantis į Sveikatos priežiūros protokolą dėl silikozės				
24	% patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Bendruosius principus grupę				
25	% patenkantis į informavimo, instruktavimo ir apmokymo pagal Užduočių lapus grupę				
26	Techninių priemonių, skirtų į plaučius įkepiamo silicio dioksido susidarymu/pasklidimui mažinti %				
27	Organizacinių priemonių %				
28	Asmens saugos priemonių platinimo ir naudojimo esant reikalui %				

Pagrindinės pastabos

Irašykite susijusias pastabas apie Susitarimo įgyvendinimą Sektoriaus lygmeniu (pvz. pabrėžkite teigiamus arba nepakankamus pasiekimus, paskelbkite tobulinimo atelyje programas, aprašykite naujus gerus priimtus principus ir t.t.).

Vardas, pavardė:

Pareigos:

Data: ___/___/___

Parašas

- (1) Rizikos laipsnio įvertinimo procedūrą galima rasti *Geros praktikos Susitarimo 1 Priede* (Geros praktikos vadovas, I dalis, 4 skyrius)
- (2) Remtis *Susitarimo 2 Priedu - Dulktumo stebėsenos protokolas*
- (3) Remtis *Susitarimo 8 Priedu - Sveikatos priežiūros protokolas dėl silikozės*
- (4) Bendrieji prevencijos principai yra paskirti *Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai* (Geros praktikos vadovas, I dalis, esminė informacija apie į plaučius įkepiamą kristalinį silicio dioksidą)
- (5) Geros praktikos principai yra paskirti *Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai* (Geros praktikos vadovas, II dalis, Bendrieji ir specifiniai užduočių lapai)
- (6) Užduočių lapą apie ASP galima rasti *Susitarimo 1 Priede - Geros praktikos principai* (Geros praktikos vadovas, II dalis, 2.1.15 Užduočių lapas)

Paskelbtas 25/10/2006

4 priedas - Tiriamųjų darbų sąrašas

Ankstesnių tiriamųjų darbų sąrašas:

Scientific opinion on the health effects of airborne Crystalline Silica, IOM report, 1996.

The quartz hazard: a variable entity, K Donaldson & PJA Borm, Amer. J. Occup. Hyg. 42(5), 287-294, 1998.

Evaluation & comparison of personal dust & quartz exposure, measurements from the UK & German silica producers industry, IOM report to client, 1998.

Epidemiological evidence on the carcinogenicity of silica: factors in scientific judgments, C. Soutar et al, Amer. J. Occup. Hyg. 44 (1) 3-14, 2000.

Inflammatory effects of respirable quartz collected in workplaces versus DQ12 quartz: Particle surface correlates, A. Clouter et al, Toxicol. Sc. 63, 90-98, 2001.

In vitro genotoxicity assessment of commercial quartz flours in comparison to standard DQ12 quartz, G. Cakmak et al, Int. J. Hyg. Environm. Health, 207 (2004); 105-113.

Different toxic, fibrogenic and mutagenic effects of four commercial quartz flours in the rat lung, F. Cakmak et al, Int. J. Hyg. Environm. Health, 207 (2004); 115-124.

Determining significant variance of biological activity between different respirable quartz flours by a vector model, J. Cakmak et al, Int. J. Environm. Health (accepted).

Relationships between the state of the surface of four commercial quartz flours and their biological activity in vitro and in vivo, B. Cakmak et al, Int. J. Hyg. Environm. Health, 207 (2004); 89-104.

Mortality in the UK Industrial Sand Industry: 1. Exposure Assessment and 2. Mortality, T.P. Brown and L. Rushton, accepted for publication in Occupational and Environmental Medicine Journal (OEMJ) in 2005.

5 priedas – Pramonės šakų apibūdinimai

Užpildai

Užpildai – statyboje naudojamos granuliuotos medžiagos. Kasmet Europoje pagaminama ir sunaudojama beveik 3 milijardai tonų užpildų. Tačiau dauguma šioje srityje veikiančių įmonių yra mažos ir vidutinės. Įprastinėje mažoje darbo vietoje paprastai dirba 7-10 asmenų. Užpildų pramonė apjungia maždaug 25 000 gavybos vietų Europoje, kuriose dirba 250 000 ES darbuotojų.

Labiausiai gamtoje paplitę užpildai - smėlis, žvyras ir skaldytas akmuo, kurių sudėtyje laisvo silicio dioksido gali būti nuo 0% iki 100%. Vertinti asmeninę riziką vadovaujantis šio Susitarimo reikalavimais privalu tik dėl medžiagų, kurių sudėtyje silicio dioksido yra daug. Tačiau net tokiais atvejais įkvepiamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido poveikio rizika darbuotojams paprastai būna nedidelė. Iš akmens pagamintų užpildų sudėtyje yra maža procentinė silicio dioksido dalis, kuri, be abejo, turi būti vertinama dėl asmeniui keliamos rizikos, tačiau tikriausiai ji yra niekinė vertinant poveikį darbuotojų sveikatai.

Keramikos pramonė

Keramikos pramonėje silicio dioksidas daugiausia naudojamas kaip struktūrinis molio ingredientas ir pagrindinė keramikos glazūros sudedamoji dalis. Pagrindiniai keramikos gaminiai, kurių sudėtyje yra silicio dioksido, yra stalo ir dekoravimo reikmenys, higienos reikmenys, grindų ir sienų plytelės, plytos ir stogų čerpės, ugniai atsparios medžiagos ir kt.

Beveik 2000 ES bendrovių gamina keramikos gaminius. Vidutinis ES keramikos pramonėje dirbančių darbuotojų skaičius yra 234 000. Keramikos pramonė yra beveik visose ES valstybėse narėse.

Liejinių gamyba

Liejinių pramonės gaminiai - juodųjų metalų, plieno ir spalvotųjų metalų liejiniai, gaminami pilant išlydytą metalą į formas, kurios paprastai dalimis arba visos pagamintos iš surišto kvarcinio smėlio. Liejinių pramonė yra svarbi automobilių pramonės, mašinų gamybos pramonės ir kitų pramonės šakų tiekėja. Šioje pramonės šakoje vyrauja mažos ir vidutinės bendrovės: ES valstybėse narėse yra apytiksliai 4000 liejyklų, kuriose dirba 300 000 darbuotojų.

Stiklo pramonė

Silicio dioksidas yra svarbiausias stiklą formuojantis oksidas, todėl kvarcinis smėlis yra pagrindinis visų tipų stiklo ingredientas. Pagrindiniai stiklo gaminiai - stiklo tara (buteliai, stiklainiai ir pan.), lakštinis stiklas (pastatams, veidrodžiams, automobiliams ir kt.), namų apyvokos reikmėms skirtas stiklas stalo reikmenys: stiklinės, dubenys; dekoravimo elementai ir kt.), stiklo pluoštas (sustiprinimui, izoliacijai) ir specialios paskirties stiklas (televizoriams, laboratorijų įrangai, optikos gaminiams ir kt.).

Stiklą gamina beveik 1 000 ES bendrovių. Stiklo pramonė yra visose Europos šalyse, o joje dirba daugiau nei 230 000 ES darbuotojų.

Išlydžius žaliavą, joje nebelieka kristalinio silicio dioksido. Stiklas yra amorfinė medžiaga.

Pramoninių mineralų ir metalų rūdų gavybos pramonės šakos

Pramoniniai mineralai:

Silicio dioksido yra daugelio pramoninių mineralų sudėtyje. Silicio dioksidas paprastai būna kristaliniame būvyje, bet būna ir amorfinio (nekrystalinio) būvio. Kristalinis silicio dioksidas yra

kietas, chemiškai inertiškas, o jo lydymosi temperatūra yra aukšta. Šios savybės yra labai naudingos naudojant silicio dioksidą įvairiose pramonėse šakose, daugiausia stiklo pramonėje, liejinių gamyboje, statyboje, keramikos pramonėje ir chemijos pramonėje. Kasmet Europoje yra išgaunama 145 milijonai tonų pramoninių mineralų (t.y. bentonito, borato, kalcio karbonato, diatomito, lauko špato, gipso, kaolino ir plastinių molių, steatito ir kt.). Kai kurių, bet ne visų pramoninių mineralų sudėtyje gali būti įvairių kiekių kristalinio silicio dioksido.

Šiuos pramoninius mineralus išgauna 300 bendrovių arba grupių, eksploatuojančių apie 180 kasyklų ir karjerų 18 ES valstybių narių ir Šveicarijoje, Norvegijoje, Turkijoje, Bulgarijoje, Rumunijoje bei Kroatijoje. Pramoninių mineralų gavybos pramonėje dirba apie 100 000 ES darbuotojų.

Metallų rūdos:

ES šalyse išgaunamos įvairių metallų rūdos, o ES yra svarbi kai kurių metallų rūdų išgavėja, pavyzdžiui, gyvsidabrio, sidabro, švino, volframo, cinko, chromo, vario, geležies, aukso, kobalto, boksito, stibio, mangano, nikelio, titano. Kai kuriais atvejais Europos gavėjai yra tarp dešimties pasaulio stambiausių.

Metallų rūdos išgaunamos 12 ES valstybių narių bei Norvegijoje, Turkijoje, Bulgarijoje, Rumunijoje, Kosove ir Serbijoje. Europos Sąjungoje metallų rūdų ir mineralų gavybos pramonės šakose tiesiogiai dirba apie 23 000 darbuotojų.

Kai kurių, bet ne visų metallų rūdų sudėtyje gali būti įvairių kiekių kristalinio silicio dioksido.

Cemento pramonė

Cementas - miteliai, daugiausia naudojami kaip rišamoji medžiaga betono gamyboje. Cementas gaminamas keliais etapais, kuriuos iš esmės sudaro šios pagrindinės fazės:

- tarpinio produkto "klinkerio" gaminimas aukštos temperatūros (1450°C) degimo krosnyje kalcinuojant "žaliavos mišinį" iš molio, kalkakmenių ir įvairių priedų.

- galutinio produkto cemento gamyba iš homogeninio susmulkinto klinkerio ir kalcio sulfato (gipso) mišinio, į kurį priklausomai nuo cemento tipo, gali būti dedama papildomų komponentų: nuodegų, lakiųjų pelenų, akmens apnašų, pucolano ir kt.

2004 metais cemento gamyba 25 dabartinėse ES valstybėse narėse pasiekė 233 milijonų tonų, o apytiksliai 11% bendros pasaulio gamybos apimtį (2,1 milijardų tonų).

ES yra beveik 340 gamyklų. Keturios iš penkių didžiausių pasaulio cemento bendrovių veikia Europoje. Cemento pramonėje užimta apie 55 000 ES darbuotojų.

Mineralinė vata

Mineralinė vata pasižymi įvairiomis unikaliomis savybėmis, tarp kurių atsparumas aukštos temperatūros šilumai ir ilgalaikis patvarumas. Ji gaminama iš lydyto stiklo, akmens arba nuodegų, kurie suverpiami, sudarant į pluoštą panašią struktūrą, pasižyminčią šilumai, degimui ir garsui deriniu, labai svarbiu komercinių pastatų arba pramoninių objektų termininei ir garso izoliacijai.

Šias savybės vata turi dėl savo struktūros – susivėlusiu plaušelių kilimėlio, neleidžiančio cirkuliuoti orui, ir cheminės sudėties dėka.

Izoliacinių medžiagų gamintojai tobulina izoliacinių medžiagų gamybos standartus ir nuostatus, siekdami reaguoti didėjančią visuomenės susirūpinimą dėl aplinkosaugos.

Iš visų mineralinių vatų tik stiklo vata kelia susirūpinimą dėl kristalinio silicio dioksido, nes ji gaminama naudojant smėlį, tuo tarpu akmens vata gaminama be smėlio. Išlydžius stiklo vatos žaliavą, joje nebėra kristalinio silicio dioksido, ji tampa amorfine medžiaga.

Mineralinės vatos gamybos pramonė vystoma visose Europos šalyse, joje užimta daugiau nei 20 000 ES darbuotojų.

Gamtinio akmens pramonė

Akmuo egzistuoja gamtoje kaip beveik paruošta statybai medžiaga. Tačiau nedaugelis supranta, kad praeina milijonai metų, kol ši medžiaga tampa lengvai išgaunama ir apdorojama.

Šioje pramonės šakoje yra tik mažos ir vidutinės bendrovės, kuriose darbuotojų skaičius svyruoja nuo 5 iki 100. Gamtinio akmens pramonė yra labai svarbi statybos pramonės tiekėja. ES yra daugiau nei 400 000 bendrovių, kuriose dirba apytiksliai 420 000 ES darbuotojų. Darbas su gamtiniu akmeniu neapsiriboja tik jo išgavimu karjeruose, tačiau daug svarbesnis yra akmens apdorojimas ir pritaikymas. Restauravimo darbai arba modernios technologijos pritaikymai reikalauja iš visų dirbančių su akmeniu, pradedant darbininku ir baigiant aukštos kvalifikacijos inžinieriumi, specialaus paruošimo ir apmokymo.

Skiedinių pramonė

Skiedinys apibūdinamas kaip užpildų, kurių dalelių dydis paprastai būna mažesnis nei 4 mm (kartais dekoratyvinio tinko arba grindų išlyginamojo skiedinio užpildų dalelės būna mažesnės nei 8 mm) ir vieno ar daugiau rišiklio mišinys, į kurį dar gali įeiti priedai ir priemaišos.

Skiedinyje su neorganiniais rišikliais būna papildomo vandens. Skiedinių taikymo ir naudojimo sritis neapsiriboja mūrinių pastatų statyba. Didėja grindų išlyginamųjų skiedinių sektorius. Yra daugybė specialios paskirties skiedinių, skirtų betono konstrukcijoms remontuoti, plytelėms taisyti, stogams, varžtams inkaruoti ir daugybei kitų darbų atlikti.

Be to, sudėtinės šiluminės izoliacijos sistemomis (ETICS), kurios yra skiedinių pramonės produktas, yra viena iš svarbių energijos taupymo priemonių. Beveik 1 300 ES bendrovių gamina skiedinius. ES skiedinių pramonėje dirba daugiau nei 34 400 darbuotojų.

Surenkamojo gelžbetonio konstrukcijų pramonė

Surenkamojo gelžbetonio konstrukcijos - plačiai visame pasaulyje naudojama statybinė medžiaga, gaminamos įvairių dydžių ir formų konstrukcijos (nuo smulkių trinkelėlių iki 50 metrų ilgio tiltų blokų).

Gaminant šias konstrukcijas, įvairiomis proporcijomis sumaišomi cementas, užpildai, vanduo, priedai ir priemaišos, mišinys pilamas į formas ir paliekamas sustigti. Į rinką gaminiai pristatomi kieto būvio ir be dulkių. Daugiausia dulkių susidaro žaliavų tvarkymo ir gaminių mechaninio apdorojimo metu.

Šioje pramonės šakoje veikia mažos ir vidutinės įmonės, išsidėsčiusios visoje Europoje. ES nustatyti tokie skaičiai: 10 000 gamybos įmonių, 250 000 darbuotojų ir 300-400 milijonų tonų produkcijos.

6 priedas – Taryba – Sekretoriatas

1 straipsnis - Taikymo sritis

Taryba atsakinga už šio Susitarimo 8 straipsnyje išdėstytų užduočių vykdymą. Tačiau šio Susitarimo 8 straipsnio (2) punkto (b) ir (d) papunkčiuose nurodytos užduotys yra išskirtinėje bendroje keturių pirmininkaujančių asmenų, paskirtų pagal šio dokumento 3 straipsnį, kompetencijoje.

2 straipsnis – Susirinkimai / Sprendimai

- (1) Taryba privalo susirinkti mažiausiai vieną kartą kas antrus metus dviem dienom, atitinkamų metų birželio antrojoje pusėje, Briuselyje. Sekretoriatas užtikrina susirinkimo materialinį techninį bei administracinį palaikymą, organizuoja ir sušaukia susirinkimą.
- (2) Nariai gauna Darbdavių Šalių konsoliduotas ataskaitas 20 darbo dienų prieš pirmąją atitinkamo susirinkimo dieną, kad galėtų paruošti susirinkimą. Dvejų dienų susirinkimo metu Nariai privalo paruošti ir išleisti Suvestinės ataskaitos projektą, pagal šios Susitarimo 8 straipsnio (2) punkto reikalavimus. Mažumų pareiškimus ir nuomones privalu registruoti Priede, bet sutrumpintus iki minimumo.
- (3) Du kartu veikiančios Pirmininkaujantys asmenys, paskirti pagal žemiau pateikiamą 3 straipsnį, gali kartu nuspręsti rengti susitikimus dažniau, jei tai jų manymu bus būtina.
- (4) Nariai gali suteikti įgaliojimų kitiems Nariams arba Kandidatams į narius.

3 straipsnis - Pirmininkaujantys asmenys

Tarybai pirmininkauja du kartu veikiančios Pirmininkaujantys asmenys ir du kartu veikiančios Pirmininkaujančių asmenų pavaduotojai, kurių kiekvieną ketverių metų laikotarpiui pirmą kartą paskiria Darbuotojams ir Darbdaviams atstovaujančios Šalys šio Susitarimo pasirašymo dieną.

4 straipsnis - Protokoliai, Įrašai

- (1) Tarybos susirinkimai turi būti protokoluojami. Protokoliai pateikiami Šalims per dvi savaites po atitinkamo susirinkimo. Jei praėjus dar vienai savaitei Nariai nepateikia prieštaravimų dėl protokolų, protokoliai vertinami kaip galutiniai.
- (2) Sekretoriatas arba trečioji šalis, kurią jis paskyrė, tvarko visus su Taryba susijusius įrašus.

5 straipsnis – Tarybos / Sekretoriato išlaidos

Visos įprastinės protingos ir pateisinamos Tarybos (už susirinkimo patalpas, sinchroninį vertimą į prancūzų/anglų/vokiečių kalbas, išskyrus asmeninių kelionių ir apgyvendinimo išlaidas) ir Sekretoriato veiklos išlaidos turi būti lygiomis dalimis padalintos tarp Darbdaviams atstovaujančių Šalių.

6 straipsnis - Įsipareigojimai, Atleidimas nuo atsakomybės

- (1) Narystė Taryboje priklauso Narių atstovaujamos Šalims, todėl Nariai ir Kandidatai į narius negali būti asmeniškai ir tiesiogiai atsakingi už narystės pareigas.
- (2) Nariai ir Kandidatai į narius, jų pavaldėtojai ir teisių perėmėjai neatsako Šalims kartu arba kiekvienai Šaliai atskirai pagal jokių reikalavimus, ieškinius, reikalavimus išmokėti atlyginimus, apmokėti išlaidas, skolas ir nuostolius (įskaitant advokato honorarą), kuriuos jie patyrė arba kurie kilo iš bet kokių ieškinių, procesinių veiksmų arba kitų reikalavimų,

kuriuose jie gali būti šalimi arba gali tapti susiję dėl savo narystės Taryboje, išskyrus tuos atvejus, kai tokie ieškiniai, procesiniai veiksmai arba kiti reikalavimai kilo dėl tyčinių jų (Narių) teisės pažeidimų arba nusižengimų einant pareigas.

7 straipsnis – Pranešimai / Kalba

Visi 6 Priede nurodyti pranešimai ir dokumentai turi būti siunčiami, surenkami ir platinami elektroniniu paštu. Perduodama informacija, kuri yra siunčiama iš Tarybos ir Tarybai, yra nukreipiama per Sekretoriato elektroninio pašto adresus. Visi pranešimai, perduodama informacija ir susirinkimai turi būti rengiami ir vykdomi anglų kalba.

7 priedas – Geros praktikos principų pritaikymo procedūra

Pagal šio Susitarimo 1 straipsnio trečiąjį punktą, vienas iš Susitarimo tikslų yra išplėsti žinias apie Geros praktikos principus. Atsižvelgiant į "dinamišką" Geros praktikos principų prigimtį ir šio Susitarimo 5 straipsnio (3) punktą, šiame Priede yra pateikiama Geros praktikos principų pritaikymo procedūra.

1 straipsnis – Naujų arba pataisytų Užduočių lapų pateikimas Šalims

Darbdaviai ir Darbuotojai skatinami bet kuriuo šio Susitarimo galiojimo laikotarpiu pateikti juos atstovaujančiai Šaliai (Pristatančiai šaliai) naujų arba pataisytų esamų Užduočių lapų projektą (abu toliau vadinami "Naujais užduočių lapais"), pataisytų esamų Užduočių lapų projekto atveju - kartu su rašytiniu paaiškinimu ir pagrindimu, kodėl ir kaip šie pataisyti Užduočių lapai pagerina darbuotojų apsaugą arba užtikrina tokią pat apsaugą kitais veiksmais ir kitomais būdais, palyginus su esamais Užduočių lapais. Pristatanti šalis įvertina ir gali pritarti tokiems Naujiems užduočių lapams.

2 straipsnis – Susitarimas su tai pačiai pramonės šakai atstovaujančia Šalimi ("Veidrodine" šalimi) dėl Naujų užduočių lapų

Laikydamosi išreikšto palaikymo pagal aukščiau esantį 1 straipsnį, Pristatanti šalis pateikia svarstymui ir patvirtinimui Naujus užduočių lapus tai pačiai pramonės šakai atstovaujančiai šaliai. Organizuoti apsikeitimą nuomonėmis ir Naujų užduočių lapų patvirtinimą turi atitinkamos Veidrodinės šalys. Patvirtinti abiejų pramonės šakai atstovaujančių šalių, Nauji užduočių lapai pateikiami Tarybai (pagal šio Susitarimo 8 straipsnio (2) punktą).

3 straipsnis – Priėmimas Taryboje

Taryba atsakinga už galutinį Naujų užduočių lapų peržiūrėjimą ir priėmimą. Ji privalo užtikrinti, kad Nauji užduočių lapai neprieštarautų šiam Susitarimui (įskaitant kitus Užduočių lapus, kitus Geros praktikos principus ir pan.). Į šias pareigas įeina ir pasenusių Užduočių lapų atšaukimas.

4 straipsnis – Pritaikymų galiojimas

Po 3 straipsnyje nurodyto priėmimo visi pritaikyti Geros praktikos principai elektroniniu paštu arba ektranetu yra išsiunčiami kitoms Šalims. Pritaikymai galioja tris mėnesius nuo jų perdavimo, išskyrus atvejus, kai Taryba nustato kitą galiojimo trukmę.

5 straipsnis – Pritaikymo procedūros pasikartojimas

Primenama, kad Taryba susirenka bent kas dvejus metus. Todėl Šalys raginamos sukaupti savo prašymus dėl pritaikymo ir, jei tai įmanoma, suderinti jų pateikimą su Tarybos susirinkimu tvarkaraščiu.

8 priedas – Sveikatos būklės stebėjimo protokolas, skirtas silikozei

BENDROSIOS GAIRĖS

Pirmiausia Darbdaviai privalo įvertinti rizikos veiksnius darbo vietoje, kaip aprašyta Geros praktikos vadove, kad nustatytų, kur Darbuotojai gali patirti su įkvepiamu plaučiuose nusėdančiu silicio dioksidu susijusių pavojingų sveikatai specifinių rizikos veiksnių. Sveikatos būklės stebėjimo protokolo įgyvendinimas priklauso nuo rizikos įvertinimo rezultato.

Visi sveikatos būklės stebėjimo veiksmai tur būti atliekami profesionaliai, kompetentingo medicinos personalo ir vadovaujantis galiojančiais nacionaliniais teisiniais reikalavimais.

Darbuotojas (-ai) arba išorinis patarėjas medicinos klausimais, atsakingas už saugumą ir sveikatos programas, privalo turėti praktinių žinių apie kvėpavimo organų medicininio stebėjimo programos elementus.

Specialaus su įkvepiamu plaučiuose nusėdančiu kristaliniu silicio dioksidu susijusio sveikatos būklės stebėjimo tikslai yra šie:

- Nustatyti neigiamą poveikį sveikatai ankstyvoje stadijoje;
- Nustatyti atskaitos tašką, su kuriuo lygintini galimi pakitimai;
- Užkirsti kelią tolesnei žalai.

Potenciali nauda:

- Patiriančių poveikį asmenų nustatymas;
- Potencialiai pavojingų darbo sąlygų nustatymas ir darbo vietoje taikomų kontrolės priemonių veiksmingumo patikrinimas;
- Atsako pateikimas apie rizikos įvertinimo tikslumą;
- Parengimas duomenų, kuriuos galima panaudoti epidemiologiniams tyrimams.

RIZIKA KVĖPAVIMO ORGANŲ SVEIKATAI

Svarbiausia dulkių, kurių sudėtyje yra įkvepiamo plaučiuose nusėdančio silicio dioksido poveikio keliami rizika sveikatai - kvėpavimo organų liga, vadinama **silikoze**. Todėl labai svarbu atliekant medicininį stebėjimą pagrindinį dėmesį skirti plaučiams. Yra įrodymų, kad sergantiems silikoze žmonėms plaučių vėžio išsivystymo rizika yra didesnė. Be to, dulkių poveikį patiriantiems ir su dulkėmis susijusiomis kvėpavimo takų ligomis sergantiems žmonėms (pneumokonioze, silikoze ir kt.), rizika susirgti tuberkulioze yra didesnė. Į tai reikia atsižvelgti atliekant medicininį stebėjimą.

KVĖPAVIMO ORGANŲ MEDICININIO STEBĖJIMO PROGRAMOS TURINYS

1) Kvėpavimo organų medicininio stebėjimo programoje turi būti:

- Kiekvienam į darbą priimtam Darbuotojui užvedama **medicininė byla**. Bylos formatas nėra svarbus, tačiau įrašai jame turi būti prieinami įgaliotiems medicinos profesionalams, turi būti atnaujinami, apsaugoti, ir susiję su nagrinėjamu klausimu (t.y. duomenys apie dulkių poveikį), konfidencialūs ir saugomi 40 metų poveikiui pasibaigus.

Šiame dosjė pagal nacionalinius įstatymus yra tokie svarbūs elementai:

- Identifikavimo duomenys;
- Kiti naudingi demografiniai duomenys (asmens ir šeimos istorija);
- Darbuotojo darbo aprašas;
- Profesinės ir netarnybinės veiklos istorija, nurodant potencialiai žalingų dulkių, cheminių medžiagų ir kitų fizinių veiksnių (radiacijos) poveikį;

- Medicininė istorija, kurioje pagrindinis dėmesys skirtas kvėpavimo organų ligų simptomams (t.y. kosuliui, skrepliams, dusuliui, palpitacijai);
- Rūkymo įpročiai (cigarečių kiekis per dieną, rūkymo trukmė ir pan.).
- **Krūtinės ląstos medicininė apžiūra.** Apžiūros metu reikia nustatyti, ar visi tiriami krūtinės požymiai yra normalūs (t.y. simetrija, išsiplėtimas, perkusija, kvėpavimo garsai, tvaksėjimas, palpitacija, karkalai ir trynimai).
- **Funkcinis tikrinimas:**
 - Nors anomalijos, nustatomos spirometrinės analizės arba plaučių funkcijos tikrinimo metu yra nespecifiniai (pvz. rūkymas yra svarbus kartu veikiantis veiksnys), kvėpavimo organų funkcinis patikrinimas laikomas naudingą medicininio stebėjimo programos komponentu vertinant ir lyginant su nustatyto atskaitos taško duomenimis ir periodiniam stebėjimui. Jis leidžia nustatyti plaučių funkcijos nepakankamumą ankstyviausioje stadijoje.
 - Standartizuotus spirometrinės analizės metodus ir įrangos specifikacijas rekomendavo profesionalų asociacijos, pavyzdžiui Europos kvėpavimo organų draugija (European Respiratory Society) (1993) ir Amerikos krūtinės ląstos draugija (American Thoracic Society) (1995).
- **Rentgeno tyrimas:** Tiksliausias būdas silikozei nustatyti ankstyvoje stadijoje - stebėti rentgenografijų pokyčius darbuotojų, patiriančių kristalinio silicio dioksido poveikį. Dažniausiai anomalijos rentgenografijoje pastebimos dar prieš tai, kai plaučių funkcijos nepakankamumą galima nustatyti pasitelkus spirometrinę analizę arba atsiradus simptomams. Todėl periodiškai atliekamos krūtinės ląstos rentgenogramos yra svarbiausia kvėpavimo organų medicininio stebėjimo dalis.
 - Natūralaus dydžio užpakalinės apatinės (PA) krūtinės ląstos rentgenogramos, pageidautina, kad būtų gautos naudojant aukštos įtampos būdus (mažesnio formato rentgenogramos, daromos naudojant kompiuterines technikas yra netinkamos).
 - Nuotraukas turi analizuoti kvalifikuoti ir apmokyti rentgenologai arba pulmonologai.
 - Nuostatos dėl tinkamos įrangos ir technikos yra išsamiai aprašytos. Daugiau informacijos apie šiuolaikinę praktiką galima gauti iš Tarptautinės darbo organizacijos: International Labour Organization (ILO), 1211 Geneva 22, Switzerland.
 - Nuotraukos turi būti klasifikuojamos atsižvelgiant į 2000 metų Nuostatas dėl ILO tarptautinės pneumokoniozės rentgenogramų klasifikacijos taikymą. Nuostatų dėl tinkamos įrangos ir metodikos įgyvendinimas ir laikymasis vėliau esant būtinybei leis atitinkamai suklasifikuoti krūtinės ląstos rentgenogramas.
 - Rentgenogramų dažnumą nustato darbo higienos specialistas, vadovaudamasis įkvepiamo plaučiuose nusėdančio kristalinio silicio dioksido poveikio keliamos rizikos įvertinimo rezultatais. Žinokite, kad kai kuriose šalyse egzistuoja teisiniai apribojimai dėl rentgenogramų dažnumo. Dėl patarimo kreipkitės į kvalifikuotą darbo sveikatos specialistą.
 - Darbuotojai, turėję kontaktų su įkvepiamu plaučiuose nusėdančiu kristaliniu dioksidu arba patyrę jo poveikį ir toliau nebedirbantys konkrečiam Darbdaviui (išėję į pensiją/pakeitę profesinę orientaciją), jų pageidavimu privalo turėti galimybę pasinaudoti planinės medicininės priežiūros paslaugomis. Darbdaviai įsipareigoja pagal nacionalinių ir ES įstatymų sąlygas suteikti tokias medicininės paslaugas.

2) Įrašų saugojimas ir konfidencialumas:

- **Medicininis įrašus** privalu saugoti saugiai, pačioje bendrovėje arba už jos ribų. Šie medicininiai įrašai bus prieinami tik vadovaujantis nacionaliniais įstatymais.
- Tinkamas **bendravimas** yra labai svarbus siekiant įgyvendinti sveikatos būklės stebėjimo programos tikslus.

- Privalu informuoti Darbuotoją apie jo medicininio patikrinimo rezultatus;
- Medicininio stebėjimo programos rezultatai, pateikiami neatskleidžiant asmenų tapatumo, turi būti naudojami siekiant pagerinti esamas sveikatos ir saugumo kontrolės priemones, kurių imamasi darbo vietose.

LITERATŪROS SĄRAŠAS:

- Occupational Health Program for exposure to Crystalline silica in the Industrial Sand Industry – National Industrial Sand Association (NISA) – March 1997
- Screening and surveillance of workers exposed to mineral dust – WHO – 1996
- The European Respiratory Journal – Volume 6, Supplement 16, March 1993
- Guidelines for the use of the ILO International Classification of radiographs of Pneumoconiosis – Revised edition 2000 – International Labour Organization
- ATS (1995) Standardization of spirometry - American Journal of respiratory and critical care medicine, 152:1107-1136
- Occupational Health Management in the Quarry industry – Quarries National Joint Advisory Committee – version Šeštadienis, 2004, Gegužės 1
- Health & Safety at work, Information notices on diagnosis of occupational diseases, European Commission, Employment & social affairs, Report EUR 14768.